

Litauiske politikeres opfattelse i forbindelse med udvikling af dyrkningsjordens bæredygtighed

Praktiske resultater fra EJP SOIL projektet vil være udgangspunktet for politikerne, når de skal fastlægge retningslinjer for landets fremtidige økonomiske udvikling samt for de lovgivende processer. Det er af altafgørende vigtighed, at man kender de jordressourcer, der er til rådighed samt jordens potentielle produktivitet.

Af Dr. Virginijus Feiza (LAMMC) og Line Carlenius Berggreen.

Undersøgelse af jordprofilen i lerjord Endocalcary-Endohypogleyic Cambisol. Denne type jord finder man i den nordlige del af Litauen. Jorden er som udgangspunkt produktiv med en tung struktur og neutral pH værdi, men den er svær at håndtere. Rettidig jordbearbejdning er en afgørende faktor, hvis man ønsker at opnå et godt afgrødeudbytte. Foto: lektor Jonas Volungevičius (LAMMC).

Nutidens landmænd står på fortidens grundlag og forsøger at forudse fremtiden. Landbrugsaktiviteterne følger samme mønster: de sætter deres lid til fortidens og nutidens ressourcer – jord, landskab og klima, mens fremtidens landbrug er som en vej, der tages i brug samtidig med, at den bygges.

Litauens dyrkningsjorden og dens udfordringer

I Litauen har man 12 af de i alt 24 klassificerede jordtyper, som findes i EU-landene. De fleste af disse er oprindeligt morænejordtyper, som er formet under istiden for 10-12.000 år siden. Disse jorde var oprindeligt lacustrinaflejringer fra istiden, f.eks. organisk tørvejord, og findes også i lavlandsområder. Desværre er humus/muldjordsindholdet i de øverste jordlag (0-20 cm) af denne mineralske jord sjældent mere end 3-4 %, og oftest ligger det på omkring 1 % eller mindre. Jordens lave indhold af organisk stof er stadig et af de vigtigste problemer, når det handler om at forbedre landbrugsjordens produktivitet. I Litauen har de færreste landbrugsbedrifter blandet landbrug, hvilket vil sige både husdyrhold og afgrødeproduktion. En anden litauisk udfordring er det kuperede landskab, som er fremherskende i både den østlige og vestlige del af landet. Mineralsk jord i kuperet terræn har typisk en naturligt sur pH værdi (3,5-5,0), og skal kalkes af og til for at opretholde et passende vækstmiljø for landbrugsafgrøder (f.eks. vinterhvede og flerårige bælgafrøder). I fremtiden kan man evt. udvide tilpasningspraksis, så man kan dyrke mere syrevenlige afgrøder. Desuden er indholdet af plantetilgængelige makronæringsstoffer lavt i de litauiske jorde. Sådanne jorde har ofte en dårlig og ustabil struktur. De er følsomme overfor jordpakning, hvilket hæmmer afgrødevæksten, og udgør en øget risiko for oversvømmelse i forbindelse med store nedbørsmængder. Og omvendt kan planternes rødder i tørkeperioder ikke nå ned til grundvandet på grund af de komprimerede jordlag.

I 2018 udgav Litauens landbrugsministerium en bog med titlen "Hvidbog for Landbrug og Rural Udvikling". I denne publikation fastlægges de langsigtede politiske tiltag for den rurale og landbrugsmæssige udvikling frem til år 2030. Publikationen indeholder både en beskrivelse af problemerne, der relaterer sig til jordforvaltning, og præsenterer en række tiltag til forbedring af landbrugsjordens bæredygtighed. Man forventer, at tiltagene i denne udgivelse vil få betydelig indvirkning på udviklingen af en bæredygtig jordforvaltning i Litauen. Der er specifikt fokus på at forbedre virkningen af næringsstoffer og reducere behovet for kemiske produkter til plantebeskyttelse.

Litauens dyrkningsjord: nutid og fremtid

I efteråret 2019 var Litauisk Center for Agrar- og Skovvidenskab (LAMMC) vært for et videnskabeligt-praktisk arrangement med temaet "Litauens dyrkningsjord og dens tilstand: nutid og fremtid". Dr. Virginijus Feiza fra LAMMC, som er partner i EJP SOIL, fortalte om den litauiske dyrkningsjords nuværende tilstand – et emne, der har særlig interesse for landmænd, embedsmænd og medierne. Forskere, politikere og repræsentanter fra landbrugssektoren diskuterede ligeledes den nuværende multifunktionalitet i litauisk landbrugsjord samt perspektiverne for fremtidens jordsystemydelse.

Deltagerne blev præsenteret for en revideret udgave af "Principper for god Landbrugspraksis" ([link til principperne på litauisk](#)). Principperne omfatter anbefalinger og råd til bedre forvaltning af landbrugsjorden, brug af vand- og luftressourcer til at afbøde de negative klimapåvirkninger samt hvordan man bedst tilpasser sig klimaforandringer og et ændret miljø. Principperne for god landbrugspraksis indeholder ligeledes en liste over de gældende lovbestemmelser på området samt EU's regler for landbrugsaktiviteter. Arrangementets deltagere var enige om, at forvaltningen af landbrugsjorden skal bedømmes i henhold til miljøvenlighed, acceptabilitet i jordbruget samt økonomisk levedygtighed.

Deltagere i diskussionen: (fra venstre mod højre): dr. Jonas Volungevičius, LAMMC seniorforsker, lektor ved Universitet i Vilnius; prof. Gediminas Staugaitis, direktør i LAMMC's Kemiske Forskningslaboratorium, akademiker i LAS; dr. Virginijus Feiza, afdelingsleder i Jord- og Afgrødeforvaltning, LAMMC; Petras Puskunigis, præsident for Sammenslutningen af Litauens Landbrugsvirksomheder; Aušrys Macijauskas, formand for Sammenslutningen af Litauens Kornproducenter; Dovilė Karlonienė, chefspecialist (Naturbeskyttelse og Skov) Litauens Miljøministerium; Saulius Jasius, seniorrådgiver, Bæredygtig Landbrugsproduktion, Litauens Landbrugsministerium.

Sammenhæng mellem forskning og praksis i landbrugssektoren

Ifølge seniorrådgiver Saulius Jasius, Litauens Landbrugsministeriums Gruppe for Bæredygtig Landbrugsproduktion, så er det helt særlige ved EJP SOIL programmet, at det skaber sammenhæng mellem forskning og praksis i landbrugssektoren.

"Det er først og fremmest særdeles vigtigt for Litauens landbrugsministerium at se de praktiske resultater af EJP SOIL aktiviteterne", siger Saulius Jasius og fortsætter: "de praktiske resultater vil være grundlaget for politikerne, når de skal fastlægge retningslinjer for den fremtidige økonomiske udvikling af vort land samt for skabelsen af lovgivende procedurer."

Alle var enige om, at viden om hvilke jordressourcer, der er tilgængelige i europæisk landbrug, samt hvilket potentiale man kan forvente, når det handler om at føde verdens stigende befolkning, er af altafgørende betydning.

Fra et politisk såvel som et praktisk synspunkt er det vigtigt at vide noget om de ændringer, der sker i dyrkningsjorden under forskellige klimatiske forhold. En evaluering af resultaterne fra langtidsforsøg i marken vil afsløre sådanne ændringer i de helt grundlæggende egenskaber i jorden samt en reduktion i udledningen af CO₂ fra håndteret dyrkningsjord.

I fremtiden vil det være nødvendigt, at et lands landbrugspolitik indeholder en nøjagtig redegørelse for emissioner og jordens potentiale til at absorbere CO₂ under lokale forhold.

“Vi forudser, at EJP SOIL programmet vil frembringe ikke blot matematisk beregnede data, men også målinger på stedet i forbindelse med udledningen af drivhusgasser på nationalt niveau”, siger Saulius Jasius.

Til sidst giver Saulius Jasius udtryk for, at han som medlem af Litauens Landbrugsministerium ser frem til at opnå ny viden og ekspertise ved deltagelse i EJP SOIL workshops, temadage og konferencer.

“Jo flere jord-relaterede spørgsmål vi tager fat på, desto mere værdifuld er de praktiske anbefalinger, som stakeholders kan forvente”, siger Saulius Saulius, og han afslutter: “EJP SOIL programmet er ambitiøst, og jeg ønsker alle organisatorerne al mulig held og lykke med at nå målene.”

Blå boks:

Hvidbog for landbrug og rural udvikling: forventede tiltag:

- Halvdelen af landmændene vil implementere vekseldrift på mindst 75 % af deres dyrkningsjord
- Ca. 20 % af landbrugsproduktionen og forarbejdning i fødevarerindustrien vil være økologisk
- Bæredygtig jordbrug udvides, herunder en bredere implementering af nedsat eller slet ingen jordforarbejdning
- Information om implementering af innovation på bedriftsniveau og data fra forskningsresultater offentliggjort af nationale og udenlandske forskere vil blive formidlet. Samarbejde mellem forskere og landbrugsrådgivere fremmes.
- Sikring af bæredygtig forvaltning af økologisk drevne jorde, herunder genopretning af oprindeligt vandindhold og nedsat dyrkning.

White Book for Agriculture and Rural Development: Expected measures:

- *No less than half of the farmers would implement crop rotations on at least 75 % of their arable land area;*
- *About 20 % of production grown on farms and processed in food industry would be organic;*
- *Sustainable farming, including wider implementation of reduced and no-tillage, will be expanded.*
- *Information on implementation of innovations on farm level and data of research results published by national and foreign scientists will be disseminated. Cooperation between scientists and agricultural advisers will be enhanced.*
- *Ensure sustainable management of organic soils including restoration of primary moisture level and reduction of cultivation. A “two direction” soil reclamation system will be implemented with the aim of controlling drainage water movement in at least 1/3 of the drainable land.*